

Goczałki.

Nazwa Goczałki pochodzi od niemieckiego słowa Gottschalk. Wieś założono w średniowieczu. Pierwotnie stanowiła własność rycerską w komturstwie dzierzgońskim i biskupstwie pomezzańskim. W latach 1525 – 1701 wieś znajdowała się w Prusach Książęcych, po czym w 1701 roku włączono ją do Królestwa Pruskiego. Po 1772 roku należała do województwa i powiatu chełmińskiego. W 1818 roku włączono ją do powiatu grudziądzkiego. Wieś położona jest na urozmaiconym terenie, w kierunku wschodnim od Łasina, przy drodze prowadzącej z Łasina do Biskupca Pomorskiego. Wieś była osadą folwarczną, złożoną z trzech kompleksów: dworu z przylegającym parkiem, zabudowań gospodarczych i budynków mieszkalnych służby folwarcznej tzw. czworaków. W wyniku parcelacji majątku w latach 30-tych XX w. z kompleksów zachowały się jedynie relikty parku i dworu.

Liczba mieszkańców 127

Huta Strzelce.

Niegdyś miejscowość podzielona była na dwie odrębne wsie: Hutę i Strzelce.

Huta

Dawna nazwa wsi pochodząca z języka niemieckiego Hutta. Wieś założono na gruntach dóbr szlacheckich. Pierwsza wzmianka źródłowa pochodzi z 1701 roku. Po 1828 roku była wsią czynszową, należąca do dóbr szlacheckich Święte. Osada powstała XVII wieku przy hucie szkła lub metalu. Początkowo miejscowość położona była w powiecie chełmińskim. Od 1818 roku należy do powiatu grudziądzkiego. Wieś położona na terenie o urozmaiconej rzeźbie około 7 km w kierunku północno-wschodnim od Łasina. Wieś odznaczała się układem przydrożnicy z dwoma szeregami skupionych zabudowań, położonych po obu stronach drogi oraz zabudową rozproszoną z przełomu XIX/XX w.

Strzelce

Dawniej wieś nosiła nazwę z języka niemieckiego Heinrichsfelde. Folwark został założony około 1802 roku i początkowo należał do dóbr szynwałdzkich. Po 1842 roku przeszedł na własność czynszowników z Szynwałdu. Początkowo wieś należała do powiatu chełmińskiego. Od 1818 roku znalazła się w powiecie grudziądzkim. Wieś położona jest około 6,5 km w kierunku północno-wschodnim od Łasina, przy drodze prowadzącej z Łasina do Łławy. Wieś wyróżnia się kilkoma zagrodami skupionymi po obu stronach drogi.

Liczba mieszkańców 159

Jakubkowo.

Wieś powstała w okresie średniowiecznym. W czasach krzyżackich należała do własności rycerskiej w wójtostwie rogozińskim. Po 1570 roku stała się własnością szlachecką. Początkowo należała do powiatu chełmińskiego. W 1818 roku znalazła się w powiecie grudziądzkim. Według danych spisowych z 1905 roku występuje jako obszar dworski, zaś w 1921 roku jako gmina wiejska. Wieś położona jest na urozmaiconym terenie nad rzeką Łasinką. Znajduje się około 2 km w kierunku południowym od Łasina, przy drodze prowadzącej do Szonowa. Wieś wyróżnia się układem przydrożnicy z dwoma szeregami zabudowań przy drodze prowadzącej do Szonowa i folwarkiem na południowo-zachodnim skraju wsi. Z tego układu zachował się pałac z przylegającym parkiem. Wieś odznacza się zabudową murowaną z przełomu XIX/XX w. i drewnianą z lata 30-tych XX w.

Liczba mieszkańców 251

Jankowice

Wieś założono w średniowieczu. W czasach krzyżackich należała do zakonu w wójtostwie rogozińskim. W 1366 r. został nadany przywilej dla wsi przez Wielkiego Mistrza Winrycha von Kniprode. Początkowo wieś położona była w powiecie chełmińskim. W 1818 roku przeszła w struktury powiatu grudziądzkiego. Wieś położona jest na urozmaiconym terenie, w odległości około 4 km w kierunku północnowschodnim od Łasina, przy drodze prowadzącej do Szynwałdu. Wieś odznacza się układem przydrożnicy z dwoma szeregami skupionych zabudowań, położonych po obu stronach drogi. Ma zabudowę drewnianą z 1 poł. XIX w. (chałupy nr 35 i 36 świadczą o dawnej zabudowie wsi) i murowaną z przełomu XIX/XX wieku oraz zabudowę rozproszoną, murowaną i drewnianą z przełomu XIX/XX w.

Liczba mieszkańców 142

Nowe Jankowice

Dawna nazwa wsi to Korberrode. Folwark założono na gruntach wsi Jankowice. W 1570 r. wieś była własnością królewską. Liczyła wówczas 72 łany i 14 zagrodników. We wsi znajdował się młyn i karczma. W 1774 r. Król Pruski 43 Fryderyk II zapisał wieś Jankowice z prawami szlacheckimi na własność generałowi polskiemu Gruszczyńskiemu. W 1839 r. folwark został nabyty przez Franciszka Wilhelma Korbera z Halberstadt. Początkowo miejscowość położona była w powiecie chełmińskim, zaś od 1818 roku należała do powiatu grudziądzkiego. Według danych spisowych, pochodzących 1905 i 1921 roku, wieś była obszarem dworskim. W danych spisowych w 1921 roku wymienia się następujące elementy należące do obszaru dworskiego: folwark Klarnowo (1 budynek mieszkalny i 10 mieszkańców) i cegielnię (1 budynek mieszkalny i 5 mieszkańców). Wieś położona jest około 5 km w kierunku północno-wschodnim od Łasina, przy drodze prowadzącej do Kisielic i Ławy. Wieś charakteryzuje się układem osady folwarcznej złożonej z trzech kompleksów: pałacu z przylegającym parkiem, zabudowań gospodarczych i zabudowań mieszkalnych służby

folwarcznej (czworaków). Pałac i park pochodzą z 1 poł. XIX wieku, zaś pozostałe zabudowania z końca XIX wieku. Budynek mieszkalny wielorodzinny znajdujący się po zachodniej stronie drogi zostały wzniesione współcześnie.

Liczba mieszkańców 358

Kozłowo

Dawniej wieś nosiła nazwę z języka niemieckiego Koslowo. Wieś założona została na obszarze dóbr Święte w XVIII w. przez prawdopodobnie przez ówczesnego właściciela Wacława Kozłowskiego. Pierwsza wzmianka źródłowa pochodzi z 1740 r. W 1828 roku dzierżawcy otrzymali prawo własności. W 1838 przeprowadzono separację gruntów. Początkowo wieś położona była w powiecie chełmińskim, zaś od 1818 roku należała do powiatu grudziądzkiego. Wieś położona jest około 8,5 km w kierunku wschodnim od Łasina i około 2 km w kierunku północno-wschodnim od wsi Święte. Wieś wyróżnia się układem rzędówki z zabudowaniami po obu stronach drogi, rozmieszczonymi w pewnej odległości od siebie.

Liczba mieszkańców 64

Święte

Dawne nazwy wsi to: Bona Arnoldi de Waldow, Bona Bertoldi de Waldow, Swenten, Swyathe i Schwenten. Początkowo wieś znajdowała się w dobrach rycerskich. W latach 1423 – 1424 znajdowała się w komturstwie radzyńskim. W 1570 roku stanowiła własność szlachecką w powiecie chełmińskim. W 1818 roku znalazła się w powiecie grudziądzkim. We wsi znajduje się kościół parafialny p.w. św. Barbary. Wzniesiony został w 1723 r., w zabudowie drewnianej. Wieś jest położona w odległości około 7 km w kierunku północno-wschodnim od Łasina, na północnym brzegu jeziora Święte. Historyczny układ przestrzenny wsi to ulicówka z zagrodami zgrupowanymi po obu stronach drogi i folwarkiem zlokalizowanym na południowym skraju wsi. Najstarsza zabudowa pochodzi z przełomu XIX i XX wieku. Folwark złożony jest z trzech kompleksów: pałacu murowanego z przyległym do niego parkiem z 2 poł. XIX w., zabudowań gospodarczych murowanych z przełomu XIX i XX wieku.

Liczba mieszkańców 223

Nogat

Dawne nazwy wsi to: Nogath, Nogathen, Nogete, Nogoten. Nazwy pochodzą z języka niemieckiego. Wieś powstała w średniowieczu. W czasach krzyżackich stanowiła własność rycerską i należała do wójtostwa lipienieckiego, a następnie rogozińskiego. W 1526 roku Zygmunt I nadał przywilej na prawie chełmińskim. Od 1570 roku wieś stanowiła własność szlachecką w powiecie chełmińskim, zaś od 1818 roku przeszła w struktury powiatu

grudziądzkiego. Wówczas do majątku Nogat należał folwark Boże Pole, składająca się wówczas z rządówki, karczmy i chałupy rybackiej. Według danych spisowych, pochodzących 1905 i 1921 roku, wieś była obszarem dworskim. Wieś położona jest na zachodnim brzegu jeziora Nogat, w odległości około 7,5 km w kierunku północno – zachodnim od Łasina. Wieś charakteryzuje się układem osady folwarcznej, złożonej z trzech kompleksów: pałacu z przylegającym parkiem, zabudowań gospodarczych oraz grupy budynków mieszkalnych służby folwarcznej. Na początku XX w. i w latach 30-tych XX w., w wyniku parcelacji majątku, powstała murowana i drewniana zabudowa przy drogach prowadzących do Małego Czarnego i Przeczna.

Liczba mieszkańców 145

Nowe Błonowo

Dawne nazwa wsi to Neu Blumenau i pochodzi z języka niemieckiego. Wieś założono w 1833 r. w wyniku translokacji włościan z gruntów majątku Wydrzno, położonego w powiecie grudziądzkim. Wieś położona jest w odległości około 2 km w kierunku północno-zachodnim od Łasina. Wieś odznacza się układem rządówki liniowej. Układ ten stanowią zagrody luźno usytuowane wzdłuż drogi. Najstarsza zabudowa pochodzi z przełomu XIX i XX wieku.

Liczba mieszkańców 113

Nowe Mosty

Wieś założono w średniowieczu. Ulokowana została na prawie chełmińskim. W czasach krzyżackich stanowiła własność zakonu w wójtostwie rogozińskim. Od 1570 roku stanowiła własność królewską w powiecie chełmińskim, starostwie Rogozińskim. Wieś została zniszczona w czasie wojen szwedzkich. Odbudowano ją w 1725 r. W 1774 r. wieś wydano na własność rządowi pruskiemu. Od 1818 roku wieś znalazła się w powiecie grudziądzkim. Wieś położona jest na prawym brzegu rzeki Osy w odległości ok. 8 km w kierunku zachodnim od Łasina. Wieś charakteryzuje się układem ulicówki z zagrodami zgrupowanymi zwarciem po obu stronach drogi. Zachowały się nieliczne zabudowania murowane z 2 połowy XIX wieku.

Liczba mieszkańców 244

Plesewo

Dawna nazwa to Plessen, pochodząca z języka niemieckiego. Osada powstała na gruntach wsi Szonowo pod koniec XIX wieku w wyniku budowy linii kolejowej Jabłonowo – Kisielice – Prabuty. W północnej części osady znajdował się folwark założony w XVII wieku przez administratora rogozińskiego. Według danych spisowych z 1905 roku, Plesewo było obszarem dworskim. 44 Osada położona jest w odległości około 4,5 km w kierunku

wschodnim od Łasina i północnym od wsi Szonowo. Wieś odznaczała się układem osady o funkcji specjalnej, ukształtowanej w związku z budową stacji kolejowej i cegielni. Z dawnego folwarku zachowały się dwór murowany z poł. XIX w. i park. Na początku XX w. po północnej stronie parku wzniesiona została szkoła. Najstarsza zabudowa wsi pochodzi z przełomu XIX/XX wieku, zaś domy mieszkalne jednorodzinne zostały wybudowane w latach 1912 – 1918.

Liczba mieszkańców 292

Przesławice

Dawne nazwy wsi to: Panczlaw, Panczilsdorff, Penczlawicz i Prenzlawitz. Wieś założono w średniowieczu. W czasach krzyżackich stanowiła własność rycerską w komturstwie radzyńskim. Po 1570 roku stała się własnością szlachecką w powiecie chełmińskim. Od 1818 roku należy do powiatu grudziądzkiego. Od 1909 roku majątek stanowił własność Skarbu Państwa. Po 2 wojnie światowej został rozparcelowany. Wieś zlokalizowana jest na prawym brzegu rzeki Osy w odległości około 8 km w kierunku południowym od Łasina, przy drodze prowadzącej z Łasina do Lisnowa. Układ przestrzenny wsi to przydrożnica z dwoma szeregami skupionych zabudowań. Z trzech kompleksów, z których składał się folwark zachowały się: pałac z przylegającym do niego parkiem z 2 poł. XIX wieku, kuźnia oraz owczarnia z kompleksu zabudowań gospodarczych. Zachowały się nieliczne zabudowania murowane z 2 połowy XIX wieku.

Liczba mieszkańców 209

Stare Błonowo

Dawne nazwy wsi to: Blumenaw, Blumenau, Blunowo, Blumenawa, Alt Blumenau. Wieś powstała w średniowieczu. Wieś ulokowano na prawie chełmińskim. W czasach krzyżackich stanowiła własność zakonu w wójtostwie rogozińskim. W XVI w. miejscowość stanowiła dobra gracialne, własność królewska, położoną w powiecie chełmińskim. W 1818 roku znalazła się w powiecie grudziądzkim. We wsi znajdował się kościół parafialny, wzniesiony po 1301 r. i następnie zniszczony w czasie wojen polsko-krzyżackich. Kościół odbudowano i ponownie zniszczono w czasie wojen szwedzkich. Wieś położona jest na urozmaiconym terenie w odległości około 3 km w kierunku północnym od Łasina, przy drodze prowadzącej z Łasina do Szywałdu. Historyczny układ przestrzenny wsi to owalnica, z placem o owalnym kształcie w miejscu skrzyżowania się czterech dróg. Zabudowania zgrupowane były po zewnętrznej stronie dróg, wokół placu oraz po obu stronach dróg wylotowych. Najstarsza zabudowa pochodzi z przełomu XIX/XX wieku.

Liczba mieszkańców 206

Szczepanki

Dawne nazwy wsi to: Villa Theodorici, Ditterichsdorf, Dieterichsdorff, Szczepankowo, Szczepanki, Szczepanken oraz Rittershausen. Wieś powstała w średniowieczu. W czasach krzyżackich stanowiła własność zakonu w komturstwie radzyńskim, a następnie wójtostwie rogozińskim. W 1293 r. Meinhard z Qerfurtu potwierdził przywilej swego poprzednika, nadający Teodorykowi 92 łany na lokację na prawie chełmińskim. Od 1485 roku wieś była własnością królewską w powiecie chełmińskim i starostwie Rogozińskim. Do 1527 r. Szczepanki należały do diecezji pomezkańskiej. W 1779 roku folwark w Szczepankach nadano w wieczystą dzierżawę Jerzemu Albrechtowi Sosnowskiemu przez Fryderyka Wielkiego. W 1867 r. wieś stała się dobrem rycerskim i nazwano ją Rittershausen. Według danych spisowych z 1905 r. wieś występuje jako gmina wiejska Szczepanki oraz obszar dworski Ritterhausen. W 1921 roku podzielona została na gminy wiejskie: Wielkie i Małe Szczepanki. Wieś położona jest na prawym brzegu rzeki Osy, na urozmaiconym terenie, w odległości około 4 km w kierunku południowo-zachodnim od Łasina, przy drodze prowadzącej z Rogóźna do Łasina. We współczesnym kształcie wsi czytelne są trzy fazy rozwoju przestrzennego, o czym świadczy dobrze zachowany układ dróg i sposób skupienia zagród oraz usytuowanie takich elementów układu, jak kościół i folwark, które są ściśle związane z przeobrażeniami gospodarczymi i własnościowymi odzwierciedlonymi w typie i charakterze osadnictwa. W pierwszej fazie wieś miała układ owalnicy z kościołem na placu. Zabudowania zgrupowane były po zewnętrznej stronie dróg. Zachowała się zabudowa murowana z przełomu XIX/XX w., kościół murowany z I poł. XIV wieku. W drugiej fazie został wykształcony folwark składający się z trzech kompleksów: dworu z przylegającym parkiem, zabudowań gospodarczych i zabudowań służby folwarcznej (czworaków). Z zespołu folwarcznego zachowały się dwór murowany z 1827 r., park, obora murowana z k. XIX w. oraz 2 czworaki murowane z k. XIX w. W trzeciej fazie wykształcił się zespół zagród położonych w północnej części wsi przy drodze prowadzącej do Łasina. Zagrody usytuowały się w regularnych odstępach po obu stronach drogi. Z tego samego okresu pochodzą: zespół zagród przy drodze prowadzącej ze Słupskiego Młyna do Łasina oraz 46 przy drodze z Rogóźna do Łasina. Ponadto charakteryzują się zabudową murowaną z przełomu XIX/XX w.

Liczba mieszkańców 430

Szonowo Szlacheckie

Dawne nazwy wsi to: Schonaw, Schonau, Sunowo, Sonowo, Szonowo, Adl. Schonau i Kgl. Schonau. Wieś powstała w średniowieczu. W czasach krzyżackich stanowiła własność zakonu w wójtostwie rogozińskim. W 1366 r. Wielki Mistrz Winrych v. Kniprode dał wsi przywilej na 58 łanów czynszowych na prawie chełmińskim. W 1485 r. wieś stanowiła własność królewską w starostwie Rogozińskim. Od 1570 roku wieś nadal była własnością królewską w powiecie chełmińskim, starostwie Rogozińskim. We wsi znajdował się kościół parafialny, który wraz z całą zabudową wsi został całkowicie zniszczony w czasie wojen szwedzkich. Folwark w Szonowie założony został przez administratora rogozińskiego. W 1777

roku obejmował 27 włók i był wówczas własnością Franciszka Gruszczyńskiego. W 1827 r. po regulacji gruntów i separacji własności dla terenów pierwotnej wsi czynszowej, zaczęto używać nazwy Szonowo Królewskie i Szonowo Szlacheckie. Wieś położona jest w odległości około 4 km w kierunku wschodnim od Łasina, przy drodze prowadzącej z Lisnowa do Jankowic. Historyczny układ przestrzenny wsi jest mieszany o przewadze cech ulicówki z folwarkiem położonym na południowo-wschodnim krańcu wsi. Z układu zachował się pałac murowany z XIX w. z przylegającym parkiem oraz murowany magazyn z k. XIX w. Najstarsza zabudowa wsi jest murowana i pochodzi z przełomu XIX i XX w. Układ przestrzenny wsi został częściowo przekształcony wskutek budowy linii kolejowej Jabłonowo-Kisielice-Prabuty, uruchomionej w 1889 r.

Liczba mieszkańców 336

Szynwałd

Dawne nazwy wsi to: Schonewald, Schonewalt, Schimphalth i Gross Schonwalde. Wieś założono w średniowieczu. Wieś lokowana była na prawie chełmińskim i otrzymała przywilej na 70 łanów, z czego 6 łanów weszło w uposażenie kościoła parafialnego. W czasach krzyżackich stanowiła własność zakonu w ówjtostwie Rogozińskim. W 1511, 1520 i 1524 roku własność królewska oddana została w zastaw. Następnie stała się dobrami gracialnymi, położonymi w powiecie chełmińskim i starostwie Rogozińskim. We wsi znajduje się murowany kościół parafialny p.w. Narodzenia NMP z pocz. XIV w., nad którym w 1330 r. patronat otrzymał klasztor cysterek z Torunia. Po 1772 r. wieś znajdowała się 47 w województwie chełmińskim i powiecie chełmińskim. Po 1818 roku należała do powiatu grudziądzkiego. Od połowy XVI w. folwark dzierżawił Jan Kostka, który był podkomorzym chełmińskim. W 1590 r. majątek dzierżawił Samuel Łaski – sekretarz królewski, zaś następnie w 1762 roku generał Franciszek Gruszczyński, któremu w 1774 roku Fryderyk Wielki nadał go na własność. Wówczas do dóbr szynwałdzkich należało wówczas 27 włók, młyn, wiatrak, karczma, dwa jeziora, murowany dom mieszkalny, zabudowania gospodarcze, browar i gorzelnia. Wieś położona jest około 7 km w kierunku północnym od Łasina, przy drodze prowadzącej z Łasina do Czarnego, na północnym brzegu jeziora Szynwałd. Biorąc pod uwagę historyczny układ przestrzenny, pierwotnie wieś miała kształt owalnicy a układ przekształcony w związku z rozwojem folwarku. Zabudowa znajdująca się przy drogach w kierunku Zawdy i Strzelc ma typ rzędówki liniowej. Zabudowa wsi jest zwarta, głównie murowana i pochodzi z przełomu XIX i XX wieku. Folwark złożony jest z trzech kompleksów: pałacu murowanego z 2 poł. z przylegającym parkiem, czworoboku zabudowań gospodarczych, murowanych z 2 połowy XIX w. i współczesnych oraz grupy czworaków przy drodze prowadzącej do Czarnego.

Liczba mieszkańców 385

Wybudowanie Łasińskie

Dawne nazwy wsi to: Lessin, Lessinschdorf, Długawyesch, Długa Wieś i Lessen. Wieś powstała w okresie średniowiecza. W czasach krzyżackich stanowiła własność zakonu i znajdowała się w komturstwie rogozińskim. W 1485 r. miasto Łasin i Wybudowania Łasińskie stały się własnością królewską. W 1565 roku wieś składała się z 89,5 łanów, w tym: 6 łanów kościelnych, 7 łanów wolnych, 7,5 łanów należących do sołtysa i 69,5 łanów chłopskich. Układ przestrzenny wsi to zabudowa rozproszona. Wybudowanie Łasińskie to tereny otaczające miasto od strony zachodniej, północnej i wschodniej. Zagrody umieszczone w środku pól. Do każdej prowadzi oddzielna droga. Najstarsza zabudowa murowana pochodzi z przełomu XIX i XX w.

Liczba mieszkańców 529

Wydrzno

Dawne nazwy wsi to: Wyderne, Widern, Wydern, Wydra, Wydrzno i Wiedersee. Wieś z folwarkiem założono w średniowieczu. W czasach krzyżackich stanowiła własność zakonu w wójtostwie rogozińskim. Pierwsza wzmianka źródłowa o wsi pochodzi z 1306 r., zaś o folwarku z 1378 roku. W 1404 r. Wielki Mistrz Konrad Von Jungingen nadaje dobra na prawie chełmińskim Michałowi Hofemanowi i Jakubowi Zimke. Od 1511 roku wieś była własnością królewska w powiecie chełmińskim. Od 1734 roku Wydrzno należało do dóbr szynwałdzkich i razem z nimi przeszło na własność generała Gruszczyńskiego. Po 1772 r. Wydrzno znajdowało się w powiecie chełmińskim, zaś od 1818 roku należy do powiatu grudziądzkiego. W 1908 roku miejscowość stanowiła własność Skarbu Państwa. W obręb obszaru dworskiego wchodziły: folwark Gordonowo z 5 domami mieszkalnymi i 76 mieszkańcami oraz stacja kolejowa Wydrzno z 1 domem mieszkalnym i 2 mieszkańcami. Wieś jest położona na wschodnim brzegu jeziora Nogat, przy drodze prowadzącej z Łasina do Szynwałdu. Znajduje się około 5 km w kierunku północnym od Łasina. Pierwotnie wieś miała układ ulicówki, przekształcony w związku z rozwojem folwarku położonego w obrębie wsi w osadę folwarczną. Osada składała się z trzech kompleksów: pałacu murowanego z parkiem z końca XIX w., zabudowań gospodarczych. Z zabudowań zachowały się budynki murowane oraz grupy czworaków. Rozproszona zabudowa zagrodowa murowana z początku XX wieku w typie rzędówki, usytuowana jest w kierunku wschodnim od osady i pochodzi z okresu parcelacji majątku w dwudziestoleciu międzywojennym.

Liczba mieszkańców 299

Zawda

Dawne nazwy wsi to: Saudin, Sawden i Sawdin. Wieś założono w średniowieczu. W latach 1423 - 1424 stanowiła własność zakonu w wójtostwie rogozińskim. W 1444 roku

Wielki Mistrz Konrad Von Erlichshausen nadał Zawdę Jakubowi Caschowber na prawie magdeburskim. Wcześniejsze wzmianki źródłowe mówią o spalonym dworze „die Kaschubenne” i szkodach wojennych. Po 1570 roku wieś była własnością szlachecką w powiecie chełmińskim. Po 1818 należała do powiatu grudziądzkiego. Według danych spisowych z 1885, 1905 i 1921 roku, wieś była obszarem dworskim. W 1921 r. w obręb obszaru dworskiego wchodziła też stacja kolejowa z 1 budynkiem mieszkalnym i 3 mieszkańcami. Wieś położona jest przy drodze prowadzącej z Łasina do Ławy. Znajduje się w odległości około 7,5 km w kierunku północno – wschodnim od Łasina. Wieś była pierwotnie ulicówką. W związku z rozwojem folwarku wieś przekształcono w osadę folwarczną, złożoną z trzech kompleksów: dworu murowanego z poł. XIX w. z przylegającym parkiem, zabudowań gospodarczych oraz grupy czworaków. Zespół murowanych zagród położonych na południe od folwarku powstał po parcelacji części gruntów po 1908 roku.

Liczba mieszkańców 303

Zawdzka Wola

Dawne nazwy wsi to: Zawda Wolla i Wolla Zawda. Była wsią czynszową. Powstała prawdopodobnie w końcu XVII wieku na gruntach majątku Zawda w związku z przebudową folwarku. Nazwa wsi pochodzi od osadzania „na woliźnie”, tzn. od zwolnienia osadników o ponoszenie ciężarów feudalnych. Początkowo wieś należała do powiatu chełmińskiego. Od 1818 roku należała do powiatu grudziądzkiego. Miejscowość położona jest przy drodze do Zawdy w odległości około 2 km w kierunku południowo – wschodnim od wsi Zawda i około 7,5 km w kierunku północno - wschodnim od Łasina. Wieś ma układ przydrożnicy o zabudowie skupionej, z zagrodami zlokalizowanymi po obu stronach drogi. Najstarsza zabudowa murowana pochodzi z przełomu XIX i XX wieku.

Liczba mieszkańców 152
